

Pomoc dla obywateli Ukrainy zagwarantowana w specustawie. O czym muszą wiedzieć świadczeniodawcy?

- 12 marca 2022 roku weszła w życie, z mocą obowiązywania od 24 lutego 2022 roku, ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (dalej specustawa)¹.
- Specustawa przyznaje prawo do świadczeń medycznych², refundacji leków i zaopatrzenia w wyroby medyczne obywatelom Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z agresją Rosji, na analogicznych zasadach, jakie przysługują ubezpieczonym.
- Specustawa przyznaje prawo do świadczeń medycznych udzielanych przez świadczeniodawców, na podstawie umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, oraz przez apteki, na podstawie umów na realizację recept, zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia.
- Aby wyjaśnić regulacje prawne i odpowiedzieć na wątpliwości publikujemy kilka tematycznych komunikatów dla świadczeniodawców.

KOMUNIKAT NR 1

Kto jest uprawniony do świadczeń medycznych na gruncie przepisów specustawy?

1. UPRAWNIENI

Prawo do świadczeń w Polsce, jak dla osób ubezpieczonych³, obejmuje:

- a. obywateli Ukrainy, którzy bezpośrednio przekroczyli granicę polsko-ukraińską,
- b. nieposiadających obywatelstwa ukraińskiego małżonków obywateli Ukrainy, którzy bezpośrednio przekroczyli granicę polsko-ukraińską,
- c. obywateli Ukrainy z Kartą Polaka (nie musieli przekroczyć bezpośrednio granicy Polski z Ukrainą),
- d. członków najbliższej rodziny obywatela Ukrainy z Kartą Polaka,

- którzy wjechali do Polski od 24 lutego 2022 roku.

WAŻNE!

- a. Prawo do świadczeń obejmuje także dziecko urodzone już w Polsce, jeżeli jego matka jest osobą określoną w lit. a lub b.
- b. Uprawnienia do świadczeń medycznych na mocy specustawy **nie przysługują** osobom, które przed 24 lutego 2022 roku przebywały legalnie w Polsce na podstawie zezwoleń pobytowych lub miały status uchodźcy, lub złożyły wniosek o uzyskanie takiego statusu.

WAŻNE!

Do „najbliższej rodziny” zaliczyć można: małżonka, wstępnych (rodzice, dziadkowie), zstępnych (dzieci, wnuki), rodzeństwo, powinowatych w tej samej linii lub stopniu (zięć, synowa, teść, teściowa,

¹ Ustawa z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. 2022, poz. 583)

² Z wyłączeniem leczenia uzdrowiskowego, rehabilitacji uzdrowiskowej prawa do leczenia za granicą, zwrotu środków za leczenie za granicą na podstawie dyrektywy „transgranicznej”

³ Jak wyżej

szwagier, bratowa, pasierb), osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz jej małżonka, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu.

2. DO KTÓRYCH ŚWIADCZEŃ MEDYCZNYCH MAJĄ PRAWO OSOBY UPRAWNIONE?

- a. Osoby wymienione w pkt. 1 „UPRAWNIENI” mają prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, udzielonych w Polsce, na analogicznych zasadach i analogicznym zakresie, jak osoby ubezpieczone w Polsce.

WAŻNE!

Z wyjątkiem: leczenia uzdrowiskowego, rehabilitacji uzdrowiskowej, prawa do leczenia za granicą, zwrotu środków za leczenie za granicą na podstawie dyrektywy „transgranicznej”.

- b. Przysługuje im również prawo do produktów leczniczych w ramach programów zdrowotnych Ministerstwa Zdrowia.
- c. Osobom wymienionym w pkt. 1 „UPRAWNIENI” przysługują także świadczenia w zakresie zapobiegania i leczenia chorób zakaźnych, czyli szczepienia przeciwko COVID-19, testy w kierunku koronawirusa (antygenowe i PCR) oraz leczenie związane z COVID-19.
- d. Dzieciom (w ramach pkt. 1 „UPRAWNIENI”) przysługują szczepienia ochronne w ramach kalendarza szczepień ochronnych (Program Szczepień Ochronnych – PSO na 2022 r.):
Komunikat w sprawie realizacji szczepień ochronnych u dzieci, które przekroczyły granice Rzeczypospolitej Polskiej z Ukrainą w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa - Ministerstwo Zdrowia - Portal Gov.pl (www.gov.pl)

WAŻNE!

Wszystkie świadczenia wymienione w podpunktach a-d są udzielane uprawnionym bezpłatnie. Finansuje je budżet państwa za pośrednictwem Narodowego Funduszu Zdrowia.

3. UTRATA UPRAWNIEŃ

Obywatel Ukrainy, który wyjedzie z Polski na dłużej niż miesiąc, traci uprawnienia do świadczeń medycznych przysługujących na mocy specustawy.

4. JAK POSTĘPOWAĆ Z OSOBAMI, KTÓRYCH NIE OBEJMUJE SPECUSTAWA, A KTÓRE ZNALAZŁY SIĘ W POLSCE W WYNIKU KONFLIKTU ZBROJNEGO W UKRAINIE?

Od 4 marca 2022 roku obowiązuje w Polsce decyzja wykonawcza Rady UE 2022/382⁴, która stwierdza istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy, w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE, i wprowadza tymczasową ochronę osób wymienionych w pkt. 4.1.

1. Decyzją są objęci:
 - a. obywatele Ukrainy zamieszkali w Ukrainie przed 24 lutego 2022 roku i członkowie ich rodzin,
 - b. obywatele państw trzecich i bezpaństwowcy, którzy przed 24 lutego 2022 roku korzystali w Ukrainie z ochrony międzynarodowej (uchodźcy) i członkowie ich rodzin,
 - c. obywatele państw trzecich i bezpaństwowcy, którzy przebywali w Ukrainie przed 24 lutego 2022 roku na podstawie zezwolenia na pobyt stały, i nie mogą bezpiecznie wrócić do swojego państwa.

WAŻNE!

„Członkiem rodziny”, w rozumieniu decyzji Rady UE, jest: małżonek, partner uznawany przez prawo; małoletnie i niepozostające w związku małżeńskim dzieci; dzieci małżonka, inni bliscy krewni, jeżeli mieszkali razem, jako jedna rodzina i byli na utrzymaniu osoby objętej ochroną tymczasową.

2. Czy osobom wymienionym w pkt. 4.1 przysługuje opieka medyczna?

Tak, przysługuje, zgodnie z art. 110 i 112 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej⁵, która została znowelizowana przez uchwalenie specustawy.

3. Kto zapewnia tę opiekę?

- a. Osobie korzystającej z ochrony czasowej, której zostało wydane zaświadczenie, o którym mowa w art. 110 ust. 5⁶, **Szef Urzędu ds. Cudzoziemców zapewnia, na jej żądanie, opiekę medyczną.**

WAŻNE!

Osobie korzystającej z ochrony czasowej Szef Urzędu ds. Cudzoziemców wydaje, na jej żądanie, zaświadczenie potwierdzające korzystanie z ochrony czasowej.

- b. Opieka medyczna udzielana jest w placówkach medycznych, które mają podpisaną umowę z Szefem Urzędu ds. Cudzoziemców.

⁴ Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z dnia 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony.

⁵ Ustawa z 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Dz. U. 2003 Nr 128 poz. 1176)

⁶ Jak wyżej

- c. Koszty tej opieki pokrywa Szef Urzędu ds. Cudzoziemców z budżetu państwa.
- d. Ponadto osobom tym przysługują świadczenia dotyczące zapobiegania i leczenia chorób zakaźnych – w tym szczepienia przeciwko COVID-19, testy w kierunku koronawirusa (antygenowe i PCR), leczenie COVID-19. Finansuje je budżet państwa za pośrednictwem Narodowego Funduszu Zdrowia.

KOMUNIKAT NR 2

Weryfikacja uprawnień do świadczeń medycznych dla osób uprawnionych na mocy specustawy

1. **PRZED WEJŚCIEM W ŻYCIE SPECUSTAWY (od 24 lutego do 11 marca 2022 roku) na podstawie każdego dokumentu, który potwierdza tożsamość, m.in.:**
 - a. paszportu obywatela Ukrainy ze stemplem Straży Granicznej RP,
 - b. zaświadczenia wydanego przez Straż Graniczną RP,
 - c. dowodu osobistego,
 - d. prawa jazdy,
 - e. aktu małżeństwa,
 - f. aktu urodzenia,
 - g. innego dokumentu poświadczającego status ukraińskiego obywatelstwa, przekroczenia granicy, miejsce przekroczenia granicy; status małżonka obywatela Ukrainy, pokrewieństwo w przypadku najbliższej rodziny obywatela Ukrainy z Kartą Polaka.

2. **PO WEJŚCIU W ŻYCIE SPECUSTAWY (od 12 marca 2022 roku) dodatkowo na podstawie:**
 - a. specjalnego numeru PESEL nadawanego obywatelom Ukrainy⁷,
 - b. e-dokumentu (osoby pełnoletnie, które zarejestrują się w gminie i zostanie nadany im numer PESEL oraz założą profil zaufany, mogą aktywować e-dokument poświadczający status osoby uprawnionej)⁸,
 - c. wydruk potwierdzenia utworzenia profilu zaufanego osoby uprawnionej (zawiera: imię i nazwisko, numer PESEL)⁹.

⁷ Od 16 marca 2022 roku

⁸ Jak wyżej

⁹ Jak wyżej

KOMUNIKAT NR 3

Sprawozdawczość świadczeń medycznych udzielonych osobom uprawnionym na mocy specustawy

Świadczenia udzielone osobom uprawnionym należy sprawozdawać przez komunikaty sprawozdawcze NFZ (konkretnie komunikat SWIAD), najwcześniej łącznie z rozliczeniem świadczeń z marca 2022 r.

KOMUNIKAT NR 4

Podstawowa Opieka Zdrowotna a przepisy specustawy

1. Osoba uprawniona jest traktowana, jak pacjent spoza listy aktywnej POZ

Osoba uprawniona do świadczeń z mocy specustawy może korzystać z opieki POZ na zasadach osoby spoza listy aktywnej danego świadczeniodawcy.

2. Sprawozdawanie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach POZ, udzielanych na podstawie specustawy

Świadczenia udzielone osobom uprawnionym na podstawie specustawy, w tym udzielone od 24 lutego do 11 marca 2022 roku, należy sprawozdawać zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 8 września 2015 r. w sprawie ogólnych warunków umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 320, z późn. zm.), z zastosowaniem komunikatów sprawozdawczych NFZ, najwcześniej łącznie z rozliczeniem świadczeń z marca 2022 roku.

KOMUNIKAT NR 5

Refundacja recept na leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne a przepisy specustawy

1. Refundowane recepty i wyroby medyczne przysługują osobom uprawnionym z mocy specustawy (wymienionych w KOMUNIKACIE NR 1), na analogicznych zasadach, jak ubezpieczonym.
2. Dokumenty na podstawie, których potwierdza się prawo do świadczeń oraz tożsamość osoby uprawnionej na mocy specustawy, zostały wymienione w KOMUNIKACIE NR 2.
3. Podstawowe zasady wystawiania recept:
 - a. aby udzielić świadczenia rzeczowego (zaordynowanie leku przez wypisanie recepty) należy zweryfikować uprawnienie pacjenta i odnotować to uprawnienie w dokumentacji medycznej.
 - b. zasady wystawiania recept są tożsame do zasad dla obywateli UE z prawem do świadczeń z zastrzeżeniem identyfikatora, który przyjmie wartość zależną od dokumentu, którym osoba uprawniona z mocy specustawy będzie się legitymowała.
 - c. recepta refundowana dla dziecka nieposiadającego dokumentu tożsamości może być wystawiona w przypadku, gdy możliwe jest wskazanie opiekuna, który spełnia warunki dot. rodzajów dokumentów potwierdzających tożsamość.

WAŻNE!

- Recepta wystawiona dla osoby uprawnionej na podstawie specustawy **musi zawierać kod IN.**
 - Osoba uprawniona z mocy specustawy, która nie ma nadanego specjalnego numeru PESEL, której receptę elektroniczną wystawia osoba uprawniona w Polsce, powinna otrzymać **wydruk informacyjny z naniesionym kluczem dostępu dodatkowo przedstawionym w postaci kodu kreskowego**, który pozwoli osobie realizującej receptę na odczytanie recepty z elektronicznej platformy SIM (P1).
4. Podstawowe zasady realizacji recept
 - a. Realizacja recept wystawionych z kodem IN dla osób uprawnionych z mocy specustawy odbywa się analogicznie, jak w przypadku obywateli UE z prawem do świadczeń, z zastrzeżeniem braku obowiązku posiadania karty EKUZ lub poświadczenia NFZ.
 - b. nie ma potrzeby kopiowania/skanowania dokumentu potwierdzającego uprawnienia.